

De identiteit van NtVP

Door Joanne Moutaans

Inkoppertje misschien, maar op de vraag wat de identiteit van NtVP is, is dat in de eerste plaats een vereniging. Open deur of niet, dat maakt de missie niet altijd vanzelfsprekend of gemakkelijk. Want hoe verenig je een werkveld zo divers als dat van de psychotrauma?

Hoe verenig je de wetenschap met de kliniek, de generalistische met de specialistische zorg, beleid met praktijk?

Met het risico op nog een "no brainer": in de eerste plaats door voor een plek te zorgen om elkaar te ontmoeten. Maar boven alles is verenigen een actief werkwoord, het veronderstelt een handeling. Losse zandkorrels op een hoop maken nog geen cement. Daarvoor is een proces nodig, een interactie. Als inmiddels derdejaars bestuurslid wordt het me steeds duidelijker dat we onze identiteit nog meer kunnen verweven met onze activiteiten. Op NtVP.nl leest u over hoe we dat van plan zijn te doen in 2020. De Paper-In-A-Day workshop tijdens het ESTSS2019 congres is een voorbeeld van hoe we hier al concrete ervaring mee hebben opgedaan. Twee deelnemers vertellen u er in dit katern meer over en het smaakt naar meer.

Congrescentrum De Werelt

Het komende jaarcongres draait bij uitstek om het bij elkaar brengen van kennis en ervaring uit alle geledingen van ons psychotraumaveld.

We kijken uit naar maar liefst vier keynotes van Nederlandse psychotrauma-experts en een reeks aan boeiende kortere en langere sessies. Maar ook daar gaan we graag aan de slag met elkaar: we presenteren er interactieve werkgroepen waarin het juist gaat om de meerwaarde van ieders kennis en kunde. Met recht is daarom het thema van het NtVP jaarcongres 2020 "Identiteit". Heel graag tot 4 juni, in congrescentrum De Werelt in Lunteren, en hopelijk ook op 3 juni bij de preconference workshopdag!

Over NtVP

De Nederlandstalige Vereniging voor Psychotrauma (NtVP) is een onafhankelijke vereniging, die streeft naar continue kwaliteitsverbetering op het gebied van psychotraumatologie voor diegenen die zich professioneel of binnen een professionele organisatie met psychotrauma bezighouden.

De NtVP maakt deel uit van de Europese vereniging voor Psychotrauma (ESTSS). De ESTSS heeft verbindingen met een groot aantal nationale verenigingen, waardoor een Europees breed netwerk van Psychotrauma verenigingen ontstaat.

COLOFON

Dit katern wordt verzorgd door de werkgroep Communicatie van de Nederlandstalige Vereniging voor Psychotrauma.

Redactie: Joanne Moutaans

Contact: info@NtVP.nl

© NtVP 2020

HOE JE MET ZEVEN ONDERZOEKERS IN EEN DAG EEN WETENSCHAPPELIJK ARTIKEL SCHRIJFT.

Paper-In-A-Day

Door Marie-Louise Kullberg en Maya Meentken

Een wetenschappelijk artikel schrijven in een dag? Dat wil elke onderzoeker wel. Met de juiste voorbereidingen en nazorg is dat mogelijk, bleek tijdens de *paper-in-a-day* workshop voorafgaand aan het congres van de European Society of Traumatic Stress Studies (ESTSS) afgelopen juni in Rotterdam. Een concept om te herhalen.

Zeven jonge onderzoekers uit Duitsland, Israël en Nederland kwamen samen. Een bonte verzameling, met onderzoekservaring in psychosociale klachten bij brandwondslachtoffers, MRI-studies naar dissociatie, mishandeling en verwaarlozing en EMDR voor medisch-gerelateerde posttraumatische stress bij kinderen, maar met een gezamenlijke interesse in (jeugd)trauma. Hoe schreven zij een *paper-in-a-day* en, belangrijker nog, wat was het eindresultaat?

Tijdens de workshop, begeleid door Annegret Krause-Utz (universitair docent Universiteit Leiden) en Lonneke Lenferink (postdoc onderzoeker Rijksuniversiteit Groningen en Universiteit Utrecht), gebruikten we gegevens uit het *Prospective studies of Acute Child Trauma and Recovery (PACT/R)* archief. Onderzoeksgegevens van meer dan 5500 kinderen die blootgesteld zijn geweest aan rampen, interpersoonlijk geweld of een ongeluk (met letsel) waren beschikbaar voor ons artikel. Deze rijke internationale database bevat gegevens van 32 studies naar jeugdtrauma uit o.a. de Verenigde Staten, Verenigd Koninkrijk, Australië en Zwitserland. Voor de geïnteresseerden; het PACT/R archief is openbaar en online beschikbaar voor onderzoekers (zie <https://www.childtraumadata.org/>). Nancy Kassam-Adams (directeur van het Center for Pediatric Traumatic Stress van het Children's Hospital of Philadelphia) van het PACT/R-team was de hele dag bij ons om alle vragen te beantwoorden en mee te denken over onze studie.

Door het samen bekijken en bediscussiëren van methoden en resultaten, soms met zijn allen en soms in groepjes, losten we onze vragen op en kregen we nieuwe ideeën. Het

Deelnemers *paper-in-a-day*.

eindresultaat is – naast een relevant artikel (zie hieronder voor een korte samenvatting) – een inspirerende uitwisseling van kennis en expertise tijdens een internationale samenwerking van *early-stage* onderzoekers. Wij kunnen het iedereen aanraden!

Paper-In-A-Day bij NtVP2020

De volgende editie van *paper-in-a-day* – oorspronkelijk een initiatief van Eva Alisic (Melbourne University, Australia: <https://trauma-recovery.net>) – zal plaatsvinden tijdens de preconference dag van het NtVP jaarcongres 2020 op 3 juni. Ditmaal zal er data gebruikt worden van het data-archief genaamd *Measurements Archive of Reactions to Bereavement from Longitudinal European Studies (MARBLES)* project. Het MARBLES project is recent geïnitieerd door Paul Boelen en Lonneke Lenferink. Het MARBLES data-archief omvat voornamelijk vragenlijstgegevens van verschillende (longitudinale) studies naar psychische klachten bij ruim 2000 Nederlandse nabestaanden. In de toekomst wordt gewerkt aan het archiveren van *internationale* onderzoeksgegevens over (voorspellers van) verstoorde rouw en verwante klachten die gebruikt zullen worden voor secundaire data-analyses. Geïnteresseerde *early-stage* onderzoekers (promovendi, (eerstejaars-)postdocs etc.) kunnen zich aanmelden bij info@NtVP.nl voor meer informatie. Uiterlijke aanmelding voor de workshop is 15 april 2020.

Paper-in-a-day werkgroep.

Bevindingen op het gebied van acute stressklachten bij kinderen na een enkelvoudige traumatische gebeurtenis

De bevindingen van onze internationale samenwerking in het kader van de *paper-in-a-day workshop* op het ESTSS2019 congres zijn in januari 2020 geaccepteerd voor publicatie in *European Journal of Psychotraumatology* (EJPT). Alvast een kleine sneak preview: Na een potentieel traumatische gebeurtenis hebben kinderen vaak last van acute stresssymptomen. Door latente klassenanalyse (LCA) onderscheiden zich op basis van symptoomernst drie groepen: lage, gemiddeld en hoge symptoom-ernstscore. Bovendien hebben we voorspellers van groepslidmaatschap geïdentificeerd. Vergeleken met de kinderen in de lage en gemiddelde groep, waren kinderen met een hoge symptoom-ernstscore vaker meisjes, van jongere leeftijd, hadden vaker ouders met een lagere opleiding en waren vaker blootgesteld aan interpersoonlijk geweld (versus niet-interpersoonlijke gebeurtenissen). Het classificeren van kinderen op basis van latente symptoomprofielen helpt ons bij het identificeren van groepen voor preventie en interventie na blootstelling aan een potentieel traumatische gebeurtenis. Zie hier <https://doi.org/10.1080/20008198.2020.1717156> het hele artikel in EJPT.

Marie-Louise Kullberg is promovendus bij de afdeling klinische psychologie aan de Universiteit Leiden en lid van de werkgroep communicatie en de congrescommissie van NtVP.

Maya Meentken is promovendus bij het Erasmus Medisch Centrum en werkzaam als AAT therapist (animal-assisted therapist) bij Hulphond Nederland.

Bestaan er bewezen effectieve online behandelingen voor complexe rouw?

Altijd al een vraag over het psychotraumawerkveld willen voorleggen aan een expert? Loopt u in de diagnostiek of behandeling ergens tegenaan, of bent u nieuwsgierig naar nieuwe ontwikkelingen, en zou u graag horen hoe experts hierover denken? In deze vaste rubriek in het NtVP katern beantwoorden psychotrauma experts uit het netwerk van NtVP uw vragen op het gebied van wetenschap en zorg.

De vraag

In de praktijk komt het voor dat cliënten met complexe rouw het moeilijk vinden om afspraken te maken voor therapiegesprekken vanwege persoonlijke redenen (bijv. drukke planning, verminderde mobiliteit) of praktische redenen (bijv. woonplaats ver van onze praktijk). Zijn er bewezen effectieve internetbehandelingen voor deze cliënten?

De experts

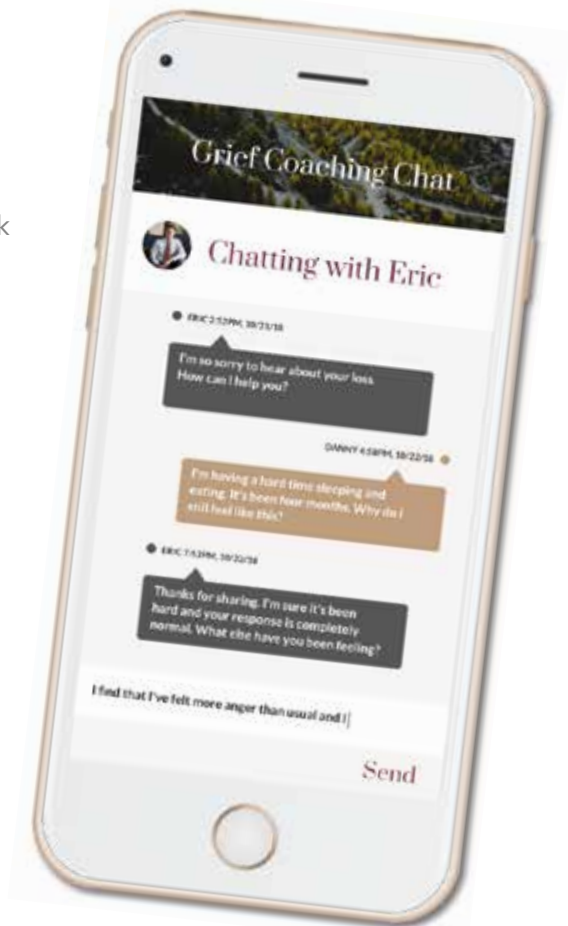
Face-to-face behandelingen voor complexe rouw zijn al langer in ontwikkeling dan online behandelingen. De cognitieve gedragstherapie (CGT) van Boelen, van den Bout en de Keijser (1998) is waarschijnlijk de meest bekende effectieve face-to-face therapie voor complexe rouw in Nederland. Deze therapie bestaat doorgaans onder meer uit psycho-educatie, het uitdagen van negatieve gedachten door cognitieve herstructurering, exposure aan vermeden aspecten van het verlies en het maken van doelen en plannen voor de toekomst.

Serieuze aandacht voor online CGT voor complexe rouw is een meer recente ontwikkeling. Interesse in dit onderwerp is belangrijk, omdat internettherapie vaak zowel toegankelijk als kortdurend is. Bovendien vinden mensen met complexe rouw met een hulpbehoefte niet altijd de weg naar de juiste hulp. Een breed aanbod van internettherapie kan de drempel om hulp te zoeken mogelijk verlagen.

Wagner, Knaevelsrud, en Maercker (2006) waren de eersten die met succes een kortdurende en effectieve internettherapie voor complexe rouw ontwikkelden. Deze 5-weekse e-mailbehandeling, gebaseerd op het Interapy protocol (www.interapy.nl/rouwverwerking) van Lange et al.

(2003), bevat de elementen van CGT in de vorm van schrijfopdrachten met therapeutische feedback. Deze therapie is in twee verschillende gecontroleerde effectstudies effectief gebleken in het verminderen van complexe rouw en gerelateerde psychische klachten (Kersting et al., 2013; Wagner et al., 2006). Het is daarmee de eerste "evidence-based" internetbehandeling voor complexe rouw.

In Nederland zijn via organisaties zoals Therapieland en Minddistrict ook internetbehandelingen voor rouw beschikbaar die worden vergoed door zorgverzekeraars. Deze behandelingen bestaan doorgaans uit voor online behandeling aangepaste modules uit face-to-face CGT, waarvan (enkel) de volledige face-to-face CGT in tenminste één gecontroleerde effectstudie effectief is gebleken (bijv. de Groot et al., 2007; <https://therapieland.nl/aanbod/programmas/rouw-na-suicide/>). Patiënten kunnen deze

behandelingen geheel online doen met facultatieve therapeutische ondersteuning met beeldbellen. Redelijkerwijs kunnen we verwachten dat deze behandelingen mensen met complexe rouw helpen. Deze online therapieën zijn echter nooit onderzocht op effectiviteit.

Een interessante ontwikkeling is dat er de komende jaren verschillende gecontroleerde effectstudies naar online complexe rouwbehandelingen worden uitgevoerd. Een 6-weekse exposuretherapie via e-mail die complexe rouwklachten sterk verminderde (Eisma et al., 2015), wordt de komende jaren in het kader van een NWO Veni-project nader onderzocht op effectiviteit. Dit zou op termijn de tweede evidence-based internetbehandeling voor complexe rouw kunnen worden. In het TRAFVIC-project, gefinancierd door Fonds Slachtofferhulp, toetsen wij voor het eerst of 12-weekse geïntegreerde online CGT effectief is in de behandeling van complexe rouw bij nabestaanden van een verkeersongeval (zie: www.rouwnaverkeersongeval.nl).

Samenvattend: kies de schrijfpodochten van Interapy als je een bewezen effectieve internetbehandeling voor complexe rouw wenst te gebruiken. De CGT-modules van Therapieland en Minddistrict kunnen ook worden gebruikt, met de kanttekening dat de effecten van deze behandelingen op complexe rouw nog nader moeten worden onderzocht. De wetenschap staat echter niet stil: het aanbod van evidence-based internetbehandelingen voor complexe rouw in Nederland wordt de komende jaren waarschijnlijk uitgebreid.

Dr. Maarten C. Eisma is universitair docent aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij is betrokken bij verschillende (inter-) nationale effectstudies naar mobiele- en internetinterventies voor complexe rouw.

Prof. Dr. Jos de Keijser is bijzonder hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Groningen en hoofdopleider voor de opleidingen tot Klinische Psycholoog en Psychotherapeut in Groningen.

REFERENTIES

Boelen, P. A., van den Bout, J., & de Keijser, J. (1998). Cognitieve therapie en exposure bij gecompliceerde rouw. In: J. van den Bout, P.A. Boelen, & J. de Keijser (2007). *Behandelingsstrategieën bij gecompliceerde rouw* (pp. 70-94). Houten/Diegem: Bohn Stafleu Van Loghum.

de Groot, M., de Keijser, J., Neeleman, J., Kerkhof, A., Nolen, W., & Burger, H. (2007). Cognitive behaviour therapy to prevent complicated grief among relatives and spouses bereaved by suicide: Cluster randomised controlled trial. *BMJ*, 334(7601), 994-996.

Eisma, M. C., Boelen, P. A., van den Bout, J., Stroebe, W., Schut, H., Lancee, J., & Stroebe, M. S. (2015). Internet-based exposure and behavioral activation for complicated grief and rumination: A randomized controlled trial. *Behavior Therapy*, 46(6), 729-748.

Kersting, A., Dölemeyer, R., Steinig, J., Walter, F., Kroker, K., Baust, K., & Wagner, B. (2013). Brief Internet-based intervention reduces posttraumatic stress and prolonged grief in parents after the loss of a child during pregnancy: A randomized controlled trial. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 82(6), 372-381.

Lange, A., Rietdijk, D., Hudcovicova, M., van de Ven, J. P., Schrieken, B., & Emmelkamp, P. M. (2003). Interapy: A controlled randomized trial of the standardized treatment of posttraumatic stress through the internet. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 71(5), 901-909.

Wagner, B., Knaevelsrud, C., & Maercker, A. (2006). Internet-based cognitive-behavioral therapy for complicated grief: A randomized controlled trial. *Death Studies*, 30(5), 429-453.